

Koll på pesten

Elevmaterial

Namn: _____

LÄSFÖRSTÅELSE

Dödlig smitta

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Hur började sjukdomen hos de smittade?

2. Varför dog så många när de fick böldpest?

3. Hur länge pågick böldpesten i det bysantinska riket?

4. Nämn två viktiga fakta om lungpest.

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

5. Vad menas med att det var den första dokumenterade pestpandemin?

6. Hur sprids pesten?

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

7. Vilka andra sjukdomar känner du till som kan vara dödliga?
-

Svarta döden eller digerdöden

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

8. Varför finns det en bild av en råtta som illustration?
-

9. Varför tror en del att det var just lungpest som spreds på 1300-talet?
-

10. Hur påverkade pesten relationen mellan olika länder? Nämn en bra och en dålig sak.
-

11. När var det senaste stora utbrottet av pest i Europa?
-

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

12. Vad menas med att folk trodde att det var världens undergång?
-

Fråga bortom raderna (Fundera, ta reda på och ge ett eget svar.)

13. Varför kallades pesten för *den svarta döden* eller *digerdöden* i Sverige? (Tips: ta reda på vad *diger* betyder.)
-

Forskning

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

14. Hur försökte pestläkarna skydda sig?

15. Vad kom Louis Pasteur på?

16. När skapades den första medicinen mot pesten?

17. Hur fungerar ett vaccin?

18. Vad var problemet med det första vaccinet?

19. Hur kom man på att det inte var råttorna i sig som spred smitta?

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

20. Varför testades vaccinet först på djur och frivilliga människor innan man använde det på alla?

Frågor bortom raderna (Fundera, hitta fakta och ge ett eget svar.)

21. Nu för tiden finns det många vacciner och därför har många farliga sjukdomar nästan försvunnit. Vilka sjukdomar är du själv vaccinerad mot?

22. Varför är det viktigt att fortsätta med vacciner även mot sjukdomar som inte är så vanliga längre?

Botemedel

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

23. Varför var sulfonamid en bra medicin mot böldpest?

24. Hur fungerar antibiotika?

25. Vad var nackdelen med DDT?

Fråga bortom raderna (Fundera, hitta fakta och ge ett eget svar.)

26. Titta på bilden på sidan 25.

27. Vad kallas ett ställe där vetenskapsmän utför experiment?

En ljusare framtid

Frågor på raden (Du hittar svaret direkt i texten.)

28. I vilka världsdelar finns det fortfarande böldpest?

29. Vilka regler gäller för folk som blir sjuka i pest?

30. Varför blir det problem när det kommer nya stammar av bakterier?

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

31. Varför har människor i till exempel Peru och Madagaskar inte bra tillgång till medicinsk behandling?

32. Varför heter kapitlet *En ljusare framtid*?

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

33. Varför är utbildning viktig för att förhindra sjukdomar?

ÖVERSIKT

Sätt årtalen på rätt ställe.

500-tal 1300-tal 1800-tal 1900-tal 2000-tal

1. Pest i Madagaskar.	____
2. Det stora pestutbrottet i Egypten.	____
3. Vaccin används för första gången.	____
4. Pesten kom till Sverige.	____
5. Man kom på att antibiotika kan bota pest.	____

VAD MINNS DU?

Skriv ner 3–5 saker som du minns efter att ha läst *Koll på pesten*.

GÖR DIN EGEN ORDLISTA

Förklara vad följande ord betyder.

1. pandemi _____
2. epidemi _____
3. bakterie _____
4. infektion _____
5. mikrob _____
6. injicera _____
7. serum _____
8. antibiotika _____
9. WHO _____

VÄLJ RÄTT SVAR

1. Vad är Yersinia pestis?

en historiker

en bakterie

en medicin

2. Vad är åderlåtning?

att tömma ut blod från en person

llaluktande luft

de fartyg pesten spreds med

3. Vilket symtom är vanligt vid pest?

huvudvärk

magsmärtor

feber

4. När har pestsmitta använts vid krigföring?

av mongoler på 900-talet

av Japan under 2:a världskriget

av Kina under 2:a världskriget

5. Vilken av dessa är en sorts medicinsk behandling?

antibiotika

mikrob

injektion

6. Vad är DDT?

en organisation

ett miljögift

en sorts vaccin

ÅTERBERÄTTA MUNTligt

Välj ett av kapitlen. Skriv några stödord och återberätta innehållet muntligt för till exempel en lärare eller klasskompis. (Försök klara dig med två till tre stödord per stycke.)

ORDSPRÅK

Har du hört uttrycket "pest eller kolera"? Om man har ett svårt val kan man säga att det är som att välja mellan pest och kolera. Vad menar man då?
